

Сфери практики

Телекомунікації/Медіа/Технології

ТОП-5 судових спорів у сфері технологій

стор. 22

Телекомунікації/Медіа/Технології

Навіщо українському бізнесу знати про GDPR?

стор. 32

Кіберпанк-юрист

Як змінюється професія юриста і які вимоги вона ставить до юристів майбутнього

Блокчейн, смарт-контракти, боти-юристи... Ці слова поступово витісняють з перших сторінок юридичних видань, програм різноманітних форумів та конференцій, а також часто і просто у професійному спілкуванні традиційні юридичні терміни, знайомі ще з римського права.

Дехто пророкує швидке зникнення юристів, яких замінять технічні рішення. За більш обережними оцінками, юристи не зникнуть, однак потреба в них скоротиться, а робота

юриста стане зовсім не такою, якою була протягом століть.

Тож хто він такий – юрист епохи кіберпанку? Людина чи машина? Чи може людина-юрист адаптуватися до нових умов і залишитися потрібною?

Одразу зроблю застереження, що мої думки більше стосуватимуться юристів, які працюють у консалтингу, та частково інхаусів. До інших представників професії (наприклад, суддів, прокурорів) не всі висновки

цієї статті можуть бути застосовані. Крім того, я спробую сфокусуватися на загальних тенденціях у роботі юристів, не зачіпаючи тренди окремих галузей чи ринків юридичних послуг.

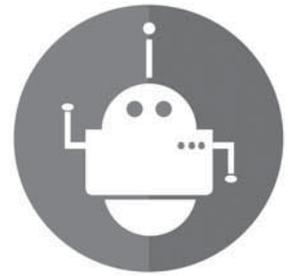
Отже, почну з питання про те, чи існуватиме, на мою думку, юриспруденція як професія, чи юристи зникнуть, приміром, як водії таксі та громадського транспорту з появою повноцінного комерційного автопілота. Я вважаю, що принайм-

ні в осяжному майбутньому люди-юристи не зникнуть. Водії транспорту також не зникнуть повністю. Однак незабаром їхні послуги стануть нішевіми. Їхніми клієнтами будуть заможні люди, для яких водій – не просто особа, яка керує автомобілем, а елемент статусу. Адже допоки існує людство, доти, очевидно, будуть люди, готові платити за те, що може підкреслити їхній соціальний статус.

Продовження на стор. 19

Кіберпанк-юрист

Як змінюється професія юриста і які вимоги вона ставить до юристів майбутнього

Тарас УТРАЛОВ,
партнер та директор українського офісу міжнародної юридичної фірми Peterka & Partners

Закінчення. Початок на стор. 9

З юристами ситуація інша. Юриспруденція – суспільна наука, тому допоки існують люди як істоти неідеальні, доти існуватимуть юристи, завдання яких полягає у мінімізації негативних наслідків людських недоліків. Адже якою б ідеальною не була програма, покликана автоматизувати процеси в юридичній діяльності, завжди існує людський фактор, який впливає на її виконання. Тому навіть найкращий смарт-контракт (навіть якщо його розробив штучний інтелект, а не людина) може дати збій, як тільки хоча б якісь пов'язані з ним аспекти залежатимуть від людини. Та чи буде ідеальним штучний інтелект?

При цьому очевидним є те, що останнім часом професія юриста стрімко змінюється. Мабуть, це відбувається швидше, ніж будь-коли раніше. Так, століттями юристи мали монополію на інформацію, оскільки навіть володіння текстами законів не було легко доступним широким колам людей. Так відбувалося до кінця ХХ століття. З розвитком інтернету, а також поширенням онлайн баз даних та пошукових систем монополія на інформацію зникла. Тепер всі мають постійний доступ до законів.

З розвитком технологій з юридичної роботи поступово зникають і продовжуватимуть зникати процеси, піддані автоматизації. Наразі всі вони пов'язані з рутинною роботою, яка хоча і приносила порівняно легкі гроші у консалтинг, однак, як правило, не подобалася юристам, адже була не креативною, а отже, нецікавою. Чим далі, тим менше доведеться нам стояти у чергах за довідками,

поданням заяв на типові дії. Все менше часу займатиме підготовка шаблонних документів. За допомогою юридичних ботів багато простих речей люди зможуть взагалі робити самостійно, без залучення юристів.

Де ж залишиться місце для роботи юристів-людей? Що потрібно опанувати людям, щоб залишитися в юриспруденції версії 2.0?

По-перше, на заміну зниклим юридичним завданням приходять інші. Дедалі більшого попиту набуватимуть інженери, які займаються створенням технологічних рішень для задоволення юридичних потреб, тобто по суті сприяють зникненню вже описаних юридичних завдань для людей. Тому в цьому аспекті студентам необхідно хоча б на прикладному рівні навчатися програмуванню, щоб вони могли якщо не самостійно писати юридичні програми, то хоча б розуміти технологію цих процесів, щоб бути здатними вплітати в них юридичну складову. При цьому слід пам'ятати, що поки ці програми створюються людьми, а не штучним інтелектом, чи хоча б якусь роль у їх створенні відіграють люди, не можна усувати людський фактор, наслідки якого постійно доведеться долати. Оскільки досі не створено (і наразі не передбачається створення) ідеальної програми чи штучного інтелекту, який здатен робити все, то принаймні поєднання різних технологічних рішень для вирішення завдань залишається за людьми.

По-друге, за юристами-людьми залишиться соціальна складова професії, тобто спілкування з людьми. Принаймні до появи повноцінних андроїдів люди все одно звертатимуться (щоправда, щодо меншого кола питань) до людей за вирішенням своїх проблем. При цьому юридична складова цих проблем часто для людей (навіть які представляють великі корпорації) стоїть не на першому місці. Це завжди варто пам'ятати юристам, які захоплюються розв'язанням юридичних головоломок, забуваючи про реальні потреби клієнта.

Клієнти цінували та цінуватимуть бізнес-орієнтований підхід юристів, комплексне розуміння ними бізнес-процесів та потреб клієнта, а також ризиків, що стоять за певними юридичними питаннями. У пригоді людям-юристам завжди будуть навички психолога, вміння вести переговори. Для того щоб здобути практику переговорів, студентам та початківцям можна порекомен-

дувати ходити на співбесіди. У разі успіху вони здобудуть перше місце для стажування, а можливо, і для роботи. В іншому випадку співбесіда допоможе «прокачати» навички спілкування.

Звісно, нікуди не дітися від вивчення традиційних юридичних дисциплін та решти наук, що традиційно викладаються у нас у ВНЗ (логіка, філософія та ін.). Однак окрім традиційного «джентльменського набору», студенту-юристу необхідно попіклуватися про здобуття певних навичок, які у нас нечасто вдається опанувати в межах університетських програм. До них, окрім перелічених вище, належать також юридичне письмо, ораторське мистецтво, бізнес-адміністрування тощо.

Що стосується вивчення класичних дисциплін, то навіть якщо у процесі навчання деякі з них здаються непотрібними, на практиці поступово приходять усвідомлення важливості тих теоретичних речей, які вивчалися в університеті. Тут, скоріше, потрібно говорити про якість викладання і викладачів, оскільки не всі з них, на жаль, можуть пояснити студентам, у чому практична цінність тих чи інших речей, а без цього важко викликати цікавість до навчання.

Про володіння англійською навіть не кажу, адже без неї можли-

вості людини в сучасній юридичній професії дуже обмежені. Отже, чим раніше студент на високому професійному рівні опанує англійську, тим краще.

Однак навчання не завершується отриманням диплому університету та проходженням стажування в юридичній фірмі чи деінде. Так було завжди, а сьогодні – і поготів. Юрист повинен постійно самовдосконалюватися. Чим далі, тим більше до вимог юриста додаватиметься не юридичних вмінь (насамперед, у сфері технологій), які використовуються в юридичній роботі.

Юрист майбутнього – це фахівець, який не просто вміє застосовувати правові норми, але й вміло застосовує останні технологічні рішення для покращення результатів своєї роботи та її пришвидшення, постійно адаптується до змін, орієнтується у бізнесі клієнта, бачить його реальні потреби та розуміє, де до юридичних питань долучаються, а також де необхідно залучати інших фахівців.

Отже, з бурхливим розвитком технологій юриспруденція перестає бути консервативною. Щоб залишатися потрібними, юристам необхідно відкинути страх змін і трансформуватися разом з потребами нового часу. [K](#)

